

Overweging 13 mei 2018

zondag na Hemelvaart

Lezingen: Exodus 19, 1-11; 1Johannes 5, 9-15; Johannes 17, 14-26.

Na Hemelvaart worden de leerlingen teruggeplaatst in het geloof. De tijd dat zij Jezus konden ontmoeten en dat Hij zich na Pasen in verschijningen aan hen voordeed is voorbij. De tijd van geloof en getuigenis is aangebroken. De eerste Johannesbrief verwoordt het als volgt: “wie in de zoon van God gelooft heeft het getuigenis in zich. En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven”. Geloven in het van God doortrokken leven van Jezus en in de belofte van een onbederfelijk leven waartoe we bestemd zijn, doet iets met onze kijk op de wereld.

We noemen deze zondag die van de verweesden. En wellicht zijn we dat ook. Maar niet doordat we in de steek gelaten zijn, maar eerder doordat we door onze kennismaking met Jezus niet langer thuis zijn in de wereld zoals die is. Dat we door ons geloof thuishoren in een andere wereld. Geloven in wat Jezus representeert onmaskert onze wereld en stelt deze in het licht van Gods belofte.

Wanneer je gelooft in de bevrijdende liefde van God die iedere mens tot recht van leven wil brengen, kun je nooit meer naar onze wereld kijken zonder deze onder de kritiek van die liefde stellen. Door de hemelvaart van Jezus wordt iedere leerling in elke tijd teruggeworpen op dit geloof en met name op de verantwoordelijkheid die dit oproept voor de wereld waarin we leven. Daartoe zijn de leerlingen in de wereld. Een wereld die misschien God niet kent, God als bevrijdend concept wellicht niet nodig heeft, maar wel nood heeft aan dat waar God voor staat.

Bij Johannes staat de wereld altijd in een wat kwade reuk. Het is de plek van onbegrip en duisternis. De wereld is niet ontvankelijk voor het Woord van God, het Licht der wereld. Daardoor lijkt het alsof de wereld en God tegenover elkaar komen te staan. En dat lijkt me toch niet de bedoeling. Vanuit een gelovige benadering heeft God de wereld juist geschapen als woonplaats voor mensen. Niet tot een chaos, maar tot een bewoonbare plaats. Om daarin vruchtbaar te leven in de verschillende aspecten van ons bestaan. Hij heeft de Tora gegeven als richtsnoer om ons leven langs die meetlat te kunnen leggen en het te kunnen beoordelen; om ons te helpen in verbondenheid en vrede met God en mensen te leven. God staat juist niet onverschillig ten opzichte van de wereld en wij natuurlijk al helemaal niet. Het gaat er juist om dat we de wereld van God in relatie brengen met de wereld van mensen en vice versa. De opdracht die het godsvolk ontvangt is immers om de wereld te heiligen.

Daartoe is ook Christus in de wereld gekomen. Niet om de gegroeide en bestaande tweespalt tussen hemel en aarde, tussen vlees en geest, tussen duisternis en licht te bevestigen, maar om die te verzoenen. Om heel te maken wat uiteen ligt. Om de oude vijandschap te overwinnen en de wereld te heiligen, zodat zij deel kan nemen aan de viering van de sabbat en daarin tot voltooiing kan komen.

Christus, de Messias, is in de wereld, onze concrete wereld, gekomen om die te plaatsen in het perspectief van God. De wereld en dat perspectief ervan zijn onverbrekelijk met elkaar verbonden en de mens heeft een onvervreembare en niet te ontlopen taak met betrekking tot de heiliging en de verlossing van de wereld.

Om de wereld te heiligen moeten we er een zekere afstand van kunnen nemen. We moeten er niet mee samenvallen, haar niet in haar bestaande gestalte verabsoluteren. Dat geldt overigens niet alleen voor onze houding ten opzichte van de wereld, maar ook voor onze houding ten opzichte van onszelf. Ook wijzelf vallen niet samen met onze bestaande gestalte en staan altijd open naar ons mogelijk zijn. Zo staan zowel de wereld als wijzelf altijd open naar de belofte.

Het niet van de wereld zijn, waar Jezus over spreekt, is dus niet per se een afwijzen van de wereld, ook al heeft het die betekenis in de christelijke wereld in toenemende mate wel gekregen. De christelijke wereld is in onderscheiding gaan denken, in of...of, dan wel nu en later; deze wereld en het hiernamaals. Daarin is de dynamiek verdwenen van realiteit en perspectief, van het nu en de belofte. Terwijl die dynamiek juist essentieel is voor het verbond van God met zijn volk.

Het domein van de mens en het domein van God worden zo tegenover elkaar geplaatst. Zij worden concurrenten. En dat is helemaal niet de bedoeling van de schepping. Dualisme van lichaam en geest, de wereld en de duisternis tegenover de hemel en het licht. Maar zo was het toch niet bedoeld? De schepping is aan het licht gebracht; het licht is in de wereld gekomen en in dat licht dat Christus is, komt de wereld in een nieuw daglicht te staan, wordt zij nieuw. Dat wil zeggen: ontvangt zij haar betekenis.

Als de nieuwe mensen die wij zijn, zijn we al inwoners van de nieuwe wereld, van die voltooide schepping. We moeten er alleen naar leven, zoals Paulus ons zegt. Jezus bidt juist op de laatste avond van zijn leven dat Hij en zijn leerlingen intensief en intiem met elkaar verbonden blijven. Dat zij één zijn. Zoals de Vader en het mensgeworden Woord één zijn. Zoals de wereld en het licht dat in de wereld is gekomen één zijn. Onafscheidelijk verbonden.

Wat betekent dat nu voor ons? Eerstens zouden we ervan doordrongen kunnen raken dat er maar één wereld is. Dat de wereld van God en de wereld van mensen elkaar niet uitsluiten, maar met elkaar verweven zijn. Dat de wereld van God de bestemming en voltooiing is van de wereld van mensen. Die fundamentele eenheid tussen de bestaande en de verwachte wereld mag ons inspireren om niet in competitie te denken. Wij zijn allen onderweg naar onze bestemming. Soms met grote verschillen in de gekozen weg, dat wel. We zouden af moeten van het wij - zij – denken. Moeten proberen elkaar in ons verlangen naar geluk en vrede te verstaan over grenzen van taal en cultuur heen. Vrede bestaat alleen wanneer allen in vrede leven. En daarvoor hebben we alle mensen van goede wil nodig.

Daarnaast zouden we misschien onze keuzes meer kunnen laten bepalen door de toekomst dan door het verleden. Meer door het beloofde perspectief dan door de status quo. Dat het verleden zich herhaalt heeft misschien meer te maken met het gegeven dat we hardleers zijn, en onze keuzes afstemmen op het verleden, dan met een natuurwetmatigheid. Durven we ons leven te richten op het nieuwe dat God met ons begonnen is? En daarmee als het ware ons verleden los te laten. Zelfs wanneer we daar onze identiteit aan ontlenen. Een identiteit waaraan we ons vastklampen zelfs wanneer dit armoede, herhaling van zetten, slachtofferrollen en onvermogen inhoudt. Zijn we zo vol van Geest dat we in vertrouwen durven kiezen voor innerlijke vrijheid, geluk, rechtvaardigheid, solidariteit en vrede? Durven we onze toekomst in elkaars handen te leggen?

De Johannesbrief wil ons in ieder geval op dat spoor zetten: *“ik heb u deze brief geschreven om u ervan te overtuigen dat u eeuwig leven hebt, u allen die waarachtig gelooft in de naam van de Zoon van God. Ons vertrouwen in God geeft ons de zekerheid dat Hij naar ons luistert, wanneer wij Hem iets vragen overeenkomstig zijn wil, en...dat we krijgen wat we in onze gebeden hebben gevraagd.”*

We hebben dus nu al deel aan de komende wereld en we mogen leven in het vertrouwen dat de Eeuwige ons geeft wat we nodig hebben om tot onze bestemming te geraken. Zijn wil loopt daarin parallel aan ons verlangen naar vervulling. God heeft de wereld niet verweesd achtergelaten. Hij geeft zijn woord opdat wij leven zouden hebben. ‘Heel de aarde behoort Mij toe’, lezen we in Exodus. Als schepping deelt de wereld in Gods heiligheid. Dit maakt de opdracht om de wereld te heiligen een stuk begrijpelijker en ook makkelijker. Dan gaat het om het bevestigen van wat er in potentie al is. Het zichtbaar maken van de bedoeling van ons bestaan. Amen.